



Canvermezler Tekkesi

Ahmed Kâmil



1

Bugün korkular, tereddütler içinde “olay”ın tam bir hikâyesini yazmaya karar verdim. Buna, yarın değil öbür gün ölmüş olacağımı bildiğim için karar veriyorum. Evet, öbür gün ben mutlaka öleceğim. İhtiyarlıktan öleceğim. Bunu hissediyorum, biliyorum. Dolayısıyla sessizliği bozmakla tehlikeye girmiş olmuyorum. Sanıyorum ki habersiz ve gafil olan bütün insanların yararı, huzuru, esenliği adına bu sessizliği bozmalıyım. Çünkü insanlar gerçeği bilmiyorlar. İnsanlar tehlikededirler. Bense artık yaşayan bir adam sayılmam. Yarın değil, öbür gün ölmüş olacağım. Demek bu yazdıklarım vasiyetimdir.

Benim kardeşlerim ve kız kardeşlerim olan bütün erkeklere, bütün kadınlara miras olarak bu sırrın açığa vurulmasını bırakıyorum. İhtiyarlığım ve ölümüm onları uyarın. Ve onlara yardım etsin! Benim hiç başka bir emelim kalmadı.

İlk önce benim deli olmadığımı inanmanız gerekir. Akıl sağlığım tamamıyla yerinde, hatta bedence de sağlıklıyım, hiçbir hastalığım yok. Ancak ihtiyarım. Ah! İnsan gücünün üstünde ihtiyar, bütün ihtiyarlardan daha fazla ihtiyar. Kaç yaşındayım? Seksen? Yüz? Yüz yirmi yaşında mıyım? Bunun aşım bilmiyorum. Bu konudaki duygumu aydınlatmaya yarayabilecek hiçbir şey yok, ne yazılı bir belge, ne hatıra, ne tanıklık! Çünkü ancak birkaç günden beri ihtiyarım. Ve birdenbire ortaya çıkan bu değişikliğe daha alışamadım. Dolayısıyla kendi ihtiyarlığımınla başkalarının ihtiyarlıkları arasında hiçbir biçimde karşılaştırma yapamam. Ben böyle birdenbire ihtiyar oldum.

Üşüyorum. İhtiyarlıktan üşüyorum, özellikle vücudumun içi üşüyor. Kemiklerim, kanım donuyor, kemiklerimin içindeki iliklerim donuyor. Yorgunum, son derece, inanılmayacak bir derece yorgunum! Bu öyle bir yorgunluk ki hiçbir istirahat, hiçbir biçimde gidermiyor. Tüm vücut parçalarım ağırlaşıyor, tüm hareketlerim bana ağırlar veriyor. Ağzımın içinde dişlerim titriyor, sallanıyor, bir şey çiğnemeye yaramıyor, vücudum gittikçe öne doğru, toprağa doğru eğiliyor. Güç işitiyor, yanlış görüyorum. Ve bütün bu acıları gayet sıkıntılı buluyorum, çünkü hepsi yeni, hiçbirine alışmadım. Dolayısıyla yeryüzünde belki benim kadar talihsiz ve benim kadar acı çeken bir adam daha yoktur.

Lakin hamdolsun ki ancak iki gün kaldı. Kırk sekiz saat, iki bin sekiz yüz seksen dakika; dolayısıyla artık hiçbir şey kalmadı! Kalan bu dakikaları hesap ettim. Ve kalbim ümitten çarpıyor. Evet, ümitten çarpıyor! Gerçi ölüm korkunç bir şeydir. Yaşayanların düşündüklerinden çok kere daha korkunç bir şey! Bunu ben biliyorum -yalnız ben- lakin ne faydası, ne zararı var. Benim hayatım artık bir hayat değil ki...

Hayır, sakın beni deli sanmayın. Deli değilim. Bütün akli melekelerime sahibim ve öleceğim! İşte yalan söylememek için iki önemli güdü ve işte sözümün gerçekliğinden şüphe etmemek için iki önemli neden! Aman Allah aşkına olsun, sakın sözümün doğruluğundan şüpheye düşmeyiniz. Ey, yazdığım bu defteri okuyacak ve “olay”ın hikâyesini duyacak olanlar, sakın ciddiyetimden şüphe etmeyiniz. Bahsedeceğim şey, sizin hepiniz için var olan büyük bir tehlikedir. Bu tehlike oğlunuzun, kızınızın, eşinizin ve dostlarınızın esenliğini ve hayatını tehdit ediyor. Sakın bunu anlamayı ihmal etmeyin, omuzlarınızı silkip de geçmeyiniz. Ben deli değilim fakat siz ölüm tehlikesi içindediniz! Eğlenmeyiniz, gülmeyiniz. Okuyunuz,

anlayınız ve inanınız. Ve sonra ne yapmak gerekirse onu yapınız!

Aman, titreyen elimi mazur görünüz! Sakın harfleri birbirine karışan bu yazımı okumakta zorluk çekerek vazgeçmeyiniz. Kurşun kalemini yolun tozları içinde buldum. Ucu yenmiş ve benim kıvrılmayan parmaklarımın kolayca tutabilmesine engel olacak biçimde kısalmış! Bu defterin sayfaları da bana az geliyor. Onları çabuk doldurmaktan korkarak yazımı mümkün merteye sıkılaştırıyorum. Çünkü başka kâğıdım yok. Dolayısıyla düşündüğüm gibi yazıyorum. Allah aşkına şüphe etmeyin, okuyun, anlayın ve inanın.

2

Olayın başlangıcına balıkçıların reisi Halil Çavuş'tan aldığım bir mektup sebep oldu. Bu mektup öğleye yakın elime geçti. 4 Aralık 1913 tarihli perşembe günüydü. Evet, geçen 4 Aralık'ta, daha bundan ancak bir ay evvel, yarın tam bir ay olacak! Yalnız bir ay!

O zaman daha otuz üç yaşındaydım. Evet, bundan bir ay evvel otuz üç yaşındaydım.

Mektubu açıp okuyunca çarçabuk kararımı vermiş buldum. Bu mektubu size baştan sonuna kadar yazabilirim. Bu anda bile sanki bu kâğıt gözlerimin önündeymiş gibi görüyorum.

Velinimetzade efendim.

Fırtınadan dolayı kayıkların ikisi büyük hasara uğradı. Can kaybı yoksa da Hasan Çavuş hastadır. Yatıyor. Bizde bir para kalmadı. Ağlar birbirine karıştı. Denizin şiddetinden dolayı kayığa yükleyemiyoruz. Burada çapulcular türedi, bırakıp ayrılamıyoruz. Her ne kadar zahmet olacaksa da bu durumu görüp beraberce yapılacak işe karar vermek üzere en kısa zamanda bu tarafa gelseniz fena olmaz. Gerek tamirat gerek yiyecek, gerek Hasan Çavuş'un bakılması için önemli miktarda paraya ihtiyacımız vardır. Gerisini yine siz bilirsiniz efendim.

İmza: Halil Çavuş

Hem derhal istemediğim bir haberi almış olduğumdan canım sıkıldı hem de bu sıkıntımı önceki tereddüt ve endi-

şe duyguma tercih ettim. Gerçekten sermayesinin önemli bölümünü vermiş olduğum Halil Çavuş vaktiyle babamın böyle işlerine bakan doğru sözlü bir adamdı. Fakat bütün vaatlerine rağmen balıkçılık işinden sözünü ettiği yararı daha bir türlü görmüyordum. Aksine ben koyduğum paranın faizini bile kazanamadığımı hesap ediyordum. İki de bir umulmadık masraf kapıları açılıyordu. Şimdi de bu iş! Gerçi bir haftadır Karadeniz’de dehşetli bir fırtına olmuştu. Bütün ayrıntılarını, batan kayıkların sayısını gazetelerde okudukça bizimkilerin içinde de mutlaka bir tanesinin olsun batmış olacağına hükmediyor ve adamların hayatını merak ediyordum.

Birkaç yere telgraf çekirdim, bir cevap alamadım. *Ne yapmalı?* diye düşünürken oraya birini göndermeye karar vermiştim. Yollayacağım adam idarehanede benimle iki saat görüştüktan sonra hazırlığını yapmak için bir gün müsaade istedi. Ertesi günü gelmedi, “Hastayım” diye haber gönderdi. Üçüncü günü ona sokakta rast geldim ve derhal hesabını kestim. Gönderebileceğim yeni birini bulamadan bu mektup geldi. O sırada zihnim cumartesi sabahı için almış olduğum bir randevuyla meşguldü. Önemli gördüğüm bu işle bizzat alakadar olmak istiyordum. *Kilyos’a gidersem...* diyordum... İşte tam bu aralık telefon çaldı.

“Alo, Alo? Orası neresi?”

“Ali Nail Bey’in yazıhanesi. Siz kimsiniz?”

“Siz Ali Nail Bey misiniz?”

“Evet, siz?”

“Mösyö Şaptal’ın kâtibiyim efendim. Cumartesi sabahı Mösyö Şaptal’la randevunuz varmış, halbuki arkadaşınız beyler gönderecekleri kâğıtları daha yetiştirememişler. Onun için randevu pazartesi sabahı saat ona ertelenmiş. Mösyö Şaptal cumartesi rahatsız olmamanızı ve pazartesi onda teşrifinizi rica ediyor.”

“Pekâlâ!” dedim, “söyleyiniz ben de pazartesi onda gelirim.”

Pek memnundum. Ne o gün, ne cumartesi günü başka hiçbir işim yoktu. Derhal Kilyos’a gitmeye karar verdim. Büyükdere’de akrabamdan Rami Paşa’nın köşkünde yedek bir hayvanım vardı. Pek sevdiğim bir at. Oraya gittikçe ona biner, hatta ona binmek için oraya gitmeye fırsat arardım. Derhal hayvanı hazırlayıp Rumeli Kavağı’na göndermeleri için telefon ettim. Köprü’den öğle üzeri kalan bir vapur Boğaziçi’nin bu son iskelesine uğruyordu. Oradan ötesi zaten bildiğim bir yoldu. Geçen sene Kilyos’a bir-iki defa gidip gelmiştim.

Sevdiğim yazıhanemden ayrılmadan önce etrafa bir göz gezdirerek çekmecelerimi kilitledim. Üçüncü göz beni bir dakika uğraştırdı. Anahtar deliğe giriyor, lakin bir türlü dönmüyordu. Başarıncaya kadar kendi kendime söyledim.

Örtülü perdelerden süzülen günün ışığı biraz solgun olmakla birlikte yeteri derecede odayı aydınlatıyordu. Odanın başka bir köşesindeyse küçük bir gaz sobası aydınlık içinde boşuna yanan bir kandil gibi garip görünüyordu. Kilyos’a gitmeye karar verdiğim bu anda idarehanem bana bir kat daha sevimli, sıcak ve ferah göründü.

Masanın üstünde Halil Çavuş’un mektubu açık duruyordu. Onu ne yapacağımı bilemiyordum. Çünkü çekmecelerimi kilitlemiştim. Onları tekrar açmak zahmetine girmek istemiyordum. Bu mektubu aldım ve ceketimin iç cebine koydum.

Dışarıda sokaklar, geçen dehşetli yağmurların artığıyla daha hâlâ ıslak ve çamurluydu. Önünden geçerken hanın kapıcısı, beni selamlamak için ağzından, bitmekte olan sigarayı yere attı. Yanıma alacağım şeyleri hazırlamak ve Kilyos’a gideceğimi söylemek üzere eve gittim.